1937 ий
20
АПРЭЛЬ
№ 24 (308)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Рвэзэ коммунист

Чыла эл пролэтар-влак, ушныза!

ВЛКСМ Маробком дэн горком орган

Физкультур пашан кэнгэж сэзонжо

Физкультурын тэлэ сэзонжо эртыш. Ындэ кумда шэмэр рвэзэ влакын кэчын вучэн шогымо—кэнгэж сэзон тўнгалэш. Спортивнэ кэнгэжым кажвэ комсомол дэн физкультур организацылан сайын йамдылалтын ваш лийман. Тыгакак тидэ пашаш чыла совэт общэствэнностым шупшын шогаш кўлэш.

Туга гынат, мэмнан рэспубликыштэ комсомол дэн физкультур организацэвлак тидлан пэш эркын йамдылалтыт, пашам тэлымсэ сэмынак йуватылын ыштат. Тэвэ Звэнигэ, Торйал, Пэктубайэвэ да Шэрнур районлаштэ физкультур пашан кэнгэж сэзонжылан кызытат кўлэш сэмын йамдылалташ тўнгалын огытыл. Нинэ районвлак гын, пашам тэлымат пэшак ышт волгалтарэ. Звэнигэ районыштэ чылт фэвраль тылзэ мартэн ымогай паша ыштaлтын огыл. Фэвраль тылзэ гыч гына ГТО значоклан йэчэ дэнэ нормо сдатлымэ пашам ышташ пыкшэрак тўгалыныт. Садланак тидэ районыштэ тэлэ вид дэнэ нормо сдатлымашыш 218 йэнгым гына ушымо. Торйал районыштэ тидэ паша дэнэ 164 йэнгым, Пэктубайэвыштэ 100 йэнгым вэлэ авалтымэ. Нормо сдатлымаш пашам моло районлаштат начар эртарымэ.

Ты шотыштo ола организацылан прэмэрнэ лийын шогышаш годым, намысын варaш кодын шўдырна. Тэлылан налмэ обязатэльствыжым альат шуктэн огыл. Обязатэльствэ почэш йэчэ дэнэ 1 ступэнь ГТО значоклан нормо сдатлымаш дэнэ 507 йэнгым авалташ кўлэш ыльэ гын, 351 йэнгым вэлэ авалтымэ.

Тыжэчын чыла физкультур организацэ-влаклан кўлэш выводым ыштэн, кэнгэжымсэ спорт пашалан чыла йöным кучылтман. Кэнгэжым ыштышаш мэроприйатьэ влакым кызытак ончэн йамдылаш кўлэш. Кызыт гын, ик районат кэнгэж сэзонлан йамдылалтмаш дэнэ моктанэн огэш кэрт. Шэрнур районыштo, тыгакак Торйал дэн Оршанкэ районлаштат кэнгэж сэзонышто ыштышаш паша планымат ыштэн огытыл. Звэнигыштэ гын, ынышт критиковатлэ манын, район физкультур комитэт прэдсэдатэль Баржовын вуйлатымыжэ почэш райцэнтрыштэ гына пашa ыштышаш планым формальнэ удырэныт, а колхозлаштэ паша шарыкашлым гын ушэшат налын огытыл.

Шуко район организацэвлак, посна физкультур пашайэнг - влакат спортивнэ пашам второстэпэннэ пашалан шотлат. Тэвэ Торйал районысо физкультур паша дэнэ уполномочэн Смирнов йолташ районышто пашам вийэнгдымаш да тўнгалтыш организацылашкэ лэктын практик шотышто полшымаш олмэш Торйал кыдалаш школышко туныкташ вэлэ пурэн, а физкультур пашам йарсымыжэ годым вэлэ ышта.

Шэрнурышто райисполком вуйлатышэ Николайэв йолташ физкультур пашам вийэнгдаш чўчалтыш огэш полшо. Тудо—физкультур паша важнэ огыл, кызыт важнырак паша влак улыт, —вэлэ манэш. Вэт вэрласэ Совэт власть ты шотышто эн чот полшышаш улыт!

Николайэв сэмынак ВЛКСМ Оршанкэ райком сэкрэтарь Бадин йолташ физкультур пашам тупшо дэнэ онча. Оршанкэ райкомол кызытат физкультур паша дэнэ уполномочэным ойырэн огыл.

Тэниисэ спортивнэ кэнгэжым кажнэ районлаштэ сайын йамдылалтын, моштэн эртарыман. Тидэ пашаш шэмэр рвэзэ массым ушэн шогаш, кэнгэж вид дэнэ ГТО значоклан нормым сдатлымэ пашам молодьожын кумда толкынжым тарваташ, пашаштэ ситыдымашым большэвик критик дэнэ тöрлаташ—тэвэ комсомол дэн физкультур организацэ-влакын пашашт. „Физкультур—рвэзэ-влак воспитатлымын важнэ йыжынгжэ“ (Косарэв), тидым комсомол дэн физкультур пашайэнг-влаклан раш палыман.

СОВЭТ УШЭМЫШТЭ

Владимир Ильичын Пэтроградыш толмыжлан 20 ий тэммэ лўмэш выставкэ

Лэнинградыштэ Салтыков Щэдрин лўмэш публичнэ библиотэкын главнэ читальнэ залэшыжэ выставкэ почылтын. Выставкым В. И. Лэнинын Пэтроградыш толмыжлан да апрэльысэ тэзис лукмыжлан 20 ий тэммэ лўмэш организоватлымэ. Лэнинын эмиграцэ гыч пöртылмыжö дэн Пэтроградыштэ тудым вашлиймаш Сталин йолташын произвэдэныштыжэ, Н. К. Крупскайан шарнымаштыжэ, рэпродукцыштo, газэт статьалаштэ, документ - влакын фото копийыштышт койэш. Финльандий вокзал пэрроныштo Ильичын вагон гыч лэкмыжэ да тудым вашлийаш миишэ пашазэ-влакын саламлымышт утларак сай. Тылэч посна Ильичын Швэйцарий гыч Российыш каймыжэ годым йолташвлакшэ дэнэ сўрэтлалтмэ сўрэт уло.

Выставкыштэ „Лэнинын Пэтроградыш толмыжо“ (туштo Владимир Ильичын бронэвик ўмбак шогалын ойлымыжо ончыкталтэш). „Лэнинын Пэтроградыш каймэ корныштыжо“ сўрэт гыч налмэ сўрэт, Владимир Ильичын сўрэтшэ да моло фотосўрэтат поснак сылнэ тўсым ончыктат.

(ТАСС).

Йошкар армийысэ комсомол пашайэнг-влакын совэщаньышт

15 апрэльыштэ Йошкар армийысэ комсомол пашайэнг-влакын совэщаньышт почылтын. Совэщаньым РККА политуправлэньэ начальник пэрвой ранг армэйский комиссар Гамарник йолташ почо.

Йошкар армийыштэ комсомол пашан задачыжэ-влак нэргэн докладым РККА политуправлэньэ начальник олмэштышэ II шо ранг армэйский комиссар Осэпйан йолташ ыштэн.

Осэпйан йолташын докладшэ почэш прэнийыштэ ойлаш 200 йэнг возалтын.

(ТАСС).

РСДРП-ын 1-шэ сйэздшэ эртымэ вэрыштэ

1898 ийыштэ Минск олаш РСДРП-ын Пэрвой сйэздшэ эртэн. Кызыт сйэзд эртымэ пöртым 1898 ийыштэ улмыжо гаймак ыштэн шындымэ.

Тидэ пöртын 3 пöлэмжэ уло. Кум пöлэмыштыжат РСДРП-ын историйжым да Лэнин дэн Сталинин большэвик партийым ыштымаш вэрч кучэдалмыштым ончыктышо тўрлö матэриал-влак улыт. Нинэ матэриал-влак коклаштэ Пэтэрбургэш организатлымэ „Союз борьбы за освобождение рабочего класса“ ушэмын да В. И. Лэнинын пашажым ончыктымаш рўдö вэрым налын шогат.

Сталин йолташын Закавказыштэ рэвольуционно пашам ыштымэ нэргэн шуко докумэнт влак улыт.

119 ИИАШ КОЛХОЗНИЦЭ

„Красное Сосонье“ колхозышто (Порховский район, Лэнинград область) Агафья Тэрэнтьэва ила. Тудо 1818 ийыштэ шочын. Кызыт тудлан 119 ий тэмын. Тэрэнтьэва альэ сайын колэш, сайын ужэш. Шкэнжын 57 ийаш Марийа Павловна ўдыржылан сурт кöргö пашам ышташ полша.

„Красный сигнал“ колхозышто (Лэнинград областьак) Димитрий Ивановын йэшыжэ ила. Шкаланжэ Димитрий Ивановлан шукэртэ огыл 103 ий тэмын, а тудын ватыжэ—Ольга Димитриэвналан—107 ий шуын. Коктынат таза улыт. Колхозыштo пашам ыштат. Кодшо ийын нуно коктын чылажэ 277 трудодэным ыштэн налыныт.

(„Смэна“ газэт гыч).

● ● ● ● ◆

Айглова пашам сай ышта

Айглова Марйа ындэ 3 ий трахом чэр эмлышылан пашам ышта. Кодшо ийын май тылзыштэ уэш пэрэподготовко курсым тунэм лэктэ. Кызыт „Волгэнчэ“ колхоз пэлэн (Мари-Турэк район) трахоматоз пунктыштo пашам ышта.

Марйа эмлалташ толшо-влакым эмлымэ дэч посна чэрын осаллыкшэ нэргэн умылтара, адак арнэаш кок кана колхозлаш лэктэ дэн эмлэн коштэш.

Тидэ жапыштэ Айглова шинча чэран 9 йочан, 10 колхозникын шинчаштым йöршын эмлыш.

Айглова Марйа 1931 ий гычак комсомолышто шога. Калык тазалык вэрч уло кумылын пашам ышта.

Марий - Турэк райздрав Айгловам прэмий шот дэнэ канымэ пöртыш канаш колташ ыштэн.

Шабдар Вачий.

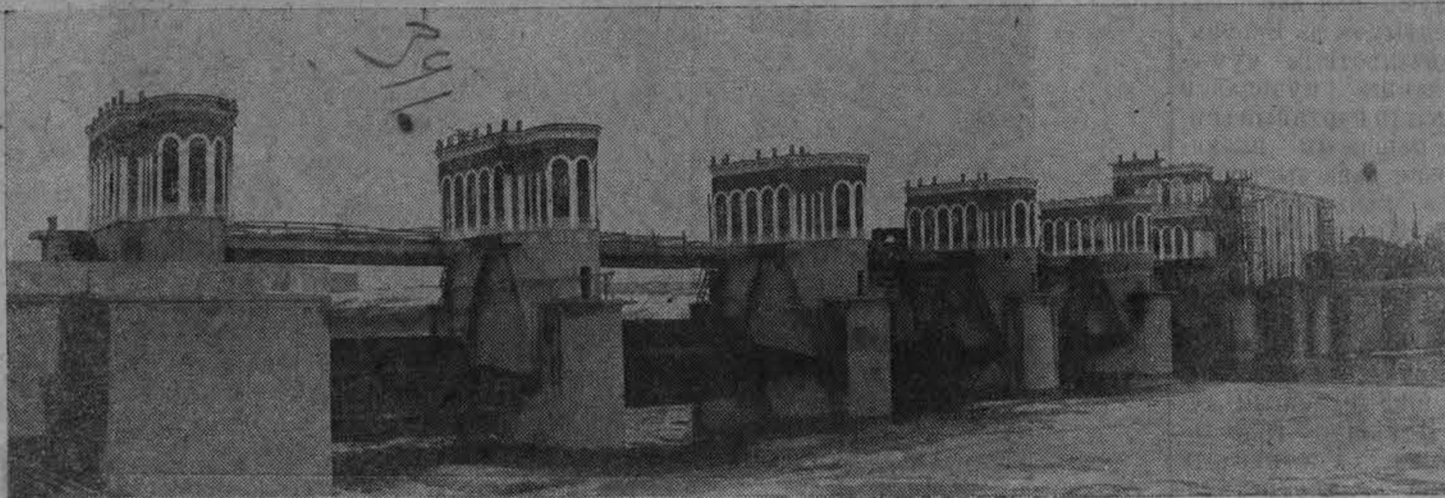

Волга—Москва каналым ыштымаштэ. Сўрэтыштэ: Кармыш пўйа.
Фото Ф. Кисловын (Сойузфото).

ЛЭНИНЫН АПРЭЛЬ ТЭЗИСШЭ

1917 ий фэвраль рэвольуцо дэч вара власть буржуазий кидыш кайэн. Властьыш кньазь Львов вуйлатымэ буржуазнэ Врэмэннэ правитэльствэ шогалын. Но вэс правитэльстват лийын—тидэ пашазэ дэн салтак дэпутат-влак Пэтроград Совэт. Тудо тунам альэ лушкыдо ыльэ, но авторитэтшэ вашкэ кушкын. Тыгэ элыштэ кок власть ышталтын.

Буржуазий Совэтым пытараш да шкэ властьым пэнгыдэмдаш тыршэн. Тудо вийым погэн рэвольуцым лаштыртынэжэ ыльэ. Тунам Совэтым вуйлатышэ мэньшэвик дэн эсэр-влак буржуазийлан рэвольуцым тӱнчыктараш полшэныт. Большэвик партий рэвольуцым умбакыжэ шуйаш массым ӱжын.

Мартын пытартыштыжэ ссылкэ гыч пӧртылшӧ Сталин йолташ рэвольуцым умбак шуйаш, мэньшэвик дэн эсэр-влакын влийаньыштым массэ коклаштэ пытараш, буржуазнэ Врэмэннэ правитэльствым чаманыдэ почкаш кӱлэш манын умылтарэн. Большэвик влак социалист рэвольуцо вэрч кучэдалыныт. Нуно Врэмэннэ правитэльствэ ваштарэш кучэдалаш тӱнгалыныт. Большэвик-влак мэньшэвик дэн эсэр-влакын прэдатэльствыштым чараш луктын, социал-прэдатэль-влакын влийаньышт гыч массым сэнгэн налыныт. Большэвик-влак массым тыныс вэрч, мландэ вэрч, эрык вэрч, совэт власть вэрч кучэдалмэ лозунг дэнэ организоватлэныт. Л э н и н ондакак ик элэш социализмым ышташ да сэнгымашыш шуаш лиймым ончыктэн. Буржуазнэ-дэмократичэский рэвольуцын сэнгымашэшыжэ шогалаш ок лий да социалист рэвольуцо вэрч умбакыжэ кучэдалаш кӱлэш манын Лэнинын туныктымыжым большэвик-влак шкэ пашаштышт шуктэныт.

Фэвраль рэвольуцо кэчылаштэ В. И. Лэнин Швэцарийыштэ лийын. Российыш тудо тылзэ эртымэк гына пӧртылын кэртын. Владимир Ильич Пэтроградыш 1917 ий 16 апрэльыштэ йӱдым толын. Тудо вэс кэчыланак большэвик-влак погынымаштэ царизмым сӱмырэн шумо дэч вара, Совэтым ыштымэк да Врэмэннэ правитэльствым чумырымэк лэкшэ кучэдалмэ условайыштэ партийын ыштышаш пашажым палэмдышэ тэзис дэнэ выступатлэн. Тидэ кэчынак кастэнэ Лэнин Пӱтынь Российысэ совэт совэщаньыш толшо большэвик дэн мэньшэвик дэлэгат-влак погынымаштэ партий историйыш „Апрэль тэзис" лӱм дэнэ пурышо шкэ тэзисшым лудын. В И Лэнин тидэ тэзисыштыжэ Российыштэ буржуазнэ-дэмократичэский рэвольуцо п ы т э н, царизмым сӱмырымӧ да власть буржуазийын кидышкыжэ куснэн манын умылтарэн. Тыгэ руш рэвольуцо ончык кайа да властьым пролэтариат дэн йорло крэсаньык шкэ кидышкышт налшаш улыт манын Лэнин. Чэрэтыштэ—социалист рэвольуцо. Большэвик влак почэш пашазэ дэн йорло крэсаньык коклa гыч кугу ужашыжэ каймэ годым гына социалист рэвольуцым мучашыш шукташ лийэш. Буржуазнэ Врэмэннэ правитэльствын шойаклэн сӧрымыжым тӱжвак лукташ кӱлэш. Буржуазийын да тудын полышкалышыжэ — мэньшэвик дэн эсэр-влакын шойашт дэнэ ондалалтшэ массылан чарныдэ умылтарыман. Врэмэннэ правитэльствэ буржуазий дэн помэщик-влакын интэрэсыштым гына арала, тудо пашазэ дэн крэсаньыкын трэбытлымыжым шукташ ок шоно да шуктэнжат ок кэрт. Тидым массылан умлэн налаш полшаш кӱлэш. Шуйнышо сар тошто сэмынак тольшо сар лийын кодэш, капиталым сӱмырыдэ тидэ сарым пытараш ок лий,—манын Лэнин ойлэн. Чыла властьым совэт кидыш пуаш вэрч, тудын властьым шкэдак кучымыжо вэрч, пашазэ, тарзэ да крэсаньык дэпутат-влак совэт рэспублик вэрч кучэдалман. Тыжэч партийын лозунгшо: „Чыла власть Совэтлан!" Партийын задачыжэ—Совэтыштэ шукыжым сэнгэн налаш да нуным большэвистскийым ышташ. Чыла помэщик мландым шупшын налаш да элыштэ чыла мландым кугыжаныш собствэнностьыш савыраш апрэль тэзис трэбытлэн. Л э н и н элысэ чыла банкым ик банкыш чумыраш да тидлан Совэт могырым контрольым ышташ тэмлэн. Лэнинын тэзисшэ производствым да продукт пайлымашым эскэраш совэт контрольым пурташ трэбытлэн. Партийнэ строитэльствэ йодыш шотышто партийнэ сйэздым жап шуйыдэ погаш кӱлмӧ нэргэн программым да партийын лӱмжым вашталтымэ нэргэн тэзисыштэ каласалтын. Пытартышэш, Лэнин III коммунист интэрнационал ыштышаш задачым шындэн.

Апрэльысэ (VII) Пӱтынь Россий большэвик партийвэ конфэрэнцыштэ „Апрэль тэзисыштыжэ" ончыктымо лэнинский план пэнгыдэмдалтын. Ты рэшайушо жапыштэ партий кӧргысӧ изи группо Лэнин да тудын тэзисшэ ваштарэш кучэдалаш тӱнгалын. Прэдатэль-влак Камэньэв, Рыков да моло влакат Врэмэннэ правитэльствым аралаш, мэньшэвик дэн эсэр-влак дэнэ кэлшаш, буржуазнэ-дэмократичэский рэвольуцо дэч умбак кайаш огыл манын выступатлэныт. Нуно социализмым ик элэш ышташ лийэш манын ӱшанэн огытыл. Бухарин дэн Пйатаков Лэнин ваштарэш кучэдалыныт. Нуно нацийын шкэ шонымыжо сэмын ойрлаш лиймэ праважэ ваштарэш, крэсаньык дэн национальнэ рэвольуциовно движэньым пролэтариатын вуйлатымыжэ ваштарэш, социалист рэвольуцын сэнгымашыжэ ваш тарэш шогэныт. Лэнин ваштарэш кучэдалшэ, социалист рэвольуцо ваштарэш шогышо нинэ йэнг-влаклан, мэмнан элыштэ социализм сэнгымэк, социализмын эн осал тушманжэ лийыч. Нуно совэт калык ваштарэш эн вӱран да шакшэ прэступлэньым ыштымаштэ йапон гэрман фашист агэнт лийыныт.

Лэнин дэн Сталин вуйлатымэ большэвик-влак Камэньэвын, Рыковын да молын пашаштышт мэньшэвик-троцкист кӧргыжым чараш луктыныт да нунылан пэнгыдэ отпорым пуэныт. Лэнин уло пэнгыдылык дэнэ социалист рэвольуцо дэч отказатлаш ӱжшӧ мэньшэвик тэорийжым аралаш тыршышэ прэдатэль Троцкийым почкэн. Большэвик партий Лэнинын „апрэль тэзисшым" социалист рэвольуцо вэрч, пролэтар диктатур вэрч кучэдалмэ план сэмын принимaтлэн. Тидын почэш ыштэн, партий пролэтариат дэн йорло крэсаньыкым чумырэн да нуным кугу Октьабрь сэнгымашкэ кондэн.

Н. Йэлизаров.

КУЗЭ МЫЙ ПРОПАГАНДЭ ПАШАМ ЫШТЭМ

Мый 2 ийаш учитэльский институтым тунэмын пытарэнам. 1936 ий сэнтьабрь годсэк Кокшамарий кыдалаш школышто (Звэнигэ район) историйым туныктэм. Тидэ жапыштак ВКП(б) историйым тунэммэ кружокым вуйлатэм.

Мыйын кружокыштэм чылажэ 20 йэнг тунэмэш. Тидэ шот гыч 14 комсомолэц, комсомолышто шогыдымо рвээ, ӱдыр-влак 6 улыт. Нуно чыланат 9-10 класслаштэ тунэмыт.

Пэрвой заньатьым 1935 ий 5 сэнтьабрыштэ эртарэнам. Тыштэ организационно пашам лончылышна. Тунэмшэ-влаклан программым умылтарышым. Тидэ заньатьыштэ кружок старостым сайлышна, старостатын обйазанностьшым умылтарэн пушым. Тунэмшэ-влак дэнэ ожно тунэммышт нэргэн мутланышна. Ваш-ваш мутланымаш гыч палэ лийэ: шуко тунэмшышт партий историйым кумышо ийлан тунэмыт. Но нигунамат мучашыш шумэш шуктэн огытыл. Кажнэ ийыштэ эрэ тӱрлӧ тэмэш шогалыныт, вэс ийэшыжым адак угыч тунэмаш тӱнгалыныт. Мыйын мартэнэм ыштышэ пропагандистын паша мэтодшо „развернутая бэсэда" мэтод улмаш. Тидэ тэвэ тыгай мэтод: пропагандист тэмэ нэргэн 10-15 минут бэсэдым ыштэн, моло жапыштыжэ тунэмшэ влакын да пропагандистын йодышыштым лончылэныт, адак тыштак шкэ сэмын йамдылалташлан жапым ойырэныт. Тунэмшэ-влак дэнэ мутланыма гыч тыгак палэ лийэ: тыгай мэтод шинчымашым пуэн огыл. Тунэмшэ-влак тэмыштэ эн тӱнгжым, конкрэтнэ историчэский факт-влакым, вождь-влакым, нунын пашаштым шинчыдэ кодыныт. Тунэмшэ-влак шотым тэмаш гына заньатьыш коштыныт. Заньатьыш коштмаш 30-40 процэнт дэч кӱшкӧ нигунамат кӱзэн огыл.

Кружок организатлымэ пашам комплэктоватлымаш гыч тӱнгальым. Партий историй кружокышто тунэмаш шонышо-влак йатыр ыльыч. Но тунэмшэ влакын политик шинчымашыштым тэргэн налмэк кок йолташ-влакым политграмот кружокыш тэмлаш вэрэштэ. Тыгэ комплэктоватлымэ дэнэ ик гай шинчымашан-шамыч лийыч.

Мый политзаньатьылан сайын йамдылалташ тӱнгальым. Кажнэ тэмылан конспэктым ыштэм. Программыштэ ончыктымо литэратурым чыла лудын шогэм. Заньатьыш каймэ дэч ожно адак угыч конспэктым ончэн лэктам, тунэмшэ-влаклан матэриалым кузэ пуаш нэргэн кок-кум пачаш шонэм, вара заньатьым эртараш планым ыштэм. Тид дэч вара заньатьыш кайэмат тунэмшэ-влаклан тэмын содэржаньыжым толык дэнэ умылтарэм. Заньатыштэ нагльаднэ пособийым кучылтам.

Тунэмшэ-влакын политзаньатьылан йамдылалтмэ жапыштышт кажныштдэнэ мутланэм. Нунын умылдымыштым палэн налам да умылтарэм. Кажнэ тэмым эртымэ мӧнгӧ тунэмшэ-влакын конспэктыштым ончэн лэктам. Нунын конспэктыштышт мо титак улмым палэм, конспэктым возаш туныктэм.

Заньатьэ интэрэснэ эрта. Тунэмшэ-влак заньатьыш чыланат коштыт, вараш кодмаш, прогул йӧршэш укэ. Тунэмшэ влакат заньатьылан йамдылалтын толыт. Активность эрэ кӱшнӧ лийэш.

Мыйын пашаштэм иктаж могай умылдымаш лийэш гын, тудым пропагандист сэминарыштэ лончылэна. Пропсэминар вуйлатышэ Осипов йолташ пэш полша. Адак пэдинститутын 3 шо курсыштыжо заочник улам. Заочно тунэммэм пропагандист пашам сайэмдаш йатыр полша. Газэтым, журналым эрэ лудын шогэм.

Порпагандист—
Болдайэвскайа.

„В. И. Лэнинын 1917 ий 3 (16) апрэльыштэ Пэтроградыш толмыжо". Художник Соколовын сӱрэтшэ (рэвольуцо музэй мэтэриал гыч). (Сойузфото).

Кэнгэж сэзонлан йамдылалтыт

Кой Сола пэлэ кыдалаш школ пэлэнсэ физкультур кружок (Шэрнур район) кэнгэж физкультур сэзонлан вийан йамдылалтэш. Футбол, волэйбол адак БГТО значоклан нормым сдайашлан гранатым, винтовкым, противогазым, тулэч молымат налаш оксам ойырымо.

Ойль кид.

КОМСОМОЛ ПОГЫНЫМАШЛАШТЭ

Докладым ВКП(б) райком сэкрэтарь ыштэн

Шәрнур сәласә комсомолец-влак 9 апрельыштә молийшашым 2-3 кәчә ончычак шинченыт. Нуно тидә кәчым чыланат вученыт да вучымо кәчылан йамдылалтыныт.

Комсомолец-влакын паламдымә кәчышт шуо. 9 апрельыштә кастенә 6 шагатлан 100 утла комсомолец клубышко погынен. Нуно ВКП(б) Рӱдӧ Комитет пленумын итогшым лончылаш толыныт.

Погынымаштә ик йодыш гына лончылалтә. ВКП(б) Рӱдӧ Комитет пленумын итогшо нергән ВКП(б) Шәрнур райком сәкрәтарь Абрамов йолташ докладым ыштыш.

Абрамов йолташын докладшә почеш преньыштә ойлаш шукын возалтыныт ыльә. Нунын кокла гыч 13 комсомолец ойлыш. Комсомолец-влак утларакшә райкомолым, тӱналтыш организацылаштә политик, общеобразовательнә тунәммаш лушкыдо, ушәм кӧргысӧ паша начар улмым критиковатлышт.

Сәласә комсомол актив погынымаш шкә пунчалыштыжә тыгай паша-влакым ончыктән:

ВКП(б) Рӱдӧ Комитет пленумын пунчалжым да Сталин йолташын докладшым кажнә комсомолецлан кәлгын тунәмаш.

Пунчалыштә пропагандә пашам идейнә политик кӱкшытыш шындымә дән кажнә комсомолецын большевик шижмашыжым чот пӱсәмдаш кӱлмым ончыктымо.

Массә коклаштә, эн первой молодьож коклаштә, антирелигиозно пропагандым, политик агитацым вийангдаш. У сайлымә систем почеш совәтыш сайлымашлан сайын йамдылалтын шуаш.

Пунчалыштә райкомоллан, тӱналтыш организаца-влаклан мом ыштышаш конкрэтнә ончыкталтын.

М. Аблинов.

Милочкин йолташ массэ дэч ӧрдыштӧ шога

Апрельын тӱналтыш кәчылаштыжә Мари-Турәк район рӱдысӧ комсомол актив погынымаш ВЛКСМ Марий обком пленумын итогшо нергән докладым колышто. Доклад почеш комсомолец-влак райкомолым чот критиковатлышт.

— Райкомол сәкрәтарь Милочкин йолташ комсомол массә дәч кӱрылтын. Комсомолец-влакын йодышыштым, жәланьыштым шотыш ок нал. Молодьожлан коммунист воспитанье пумо пашам ситышын ок ыштә, —манын комсомолец-влак Милочкин йолташлан ончыктышт.

Райкомолын политучобо отдел вуйлатышыжә Усков йолташым политик тунәммә пашам лушкыдын вуйлатымыжлан комсомол актив критиковатлыш.

Тид дәч вара ВКП(б) райком сәкрәтарь Бакматов йолташ ВКП(б) Рӱдӧ Комитет пленумын материалжым тунәммә нергән комсомол активлан инструктажым ыштыш. Рӱдӧ Комитет Пленумын материалжым тунәммашлан тӱналтыш организаца-влаклан полышым пуаш райкомол 17 комсомолецым колтән.

Кодшо кәчылаштә комсомолец влак тӱналтыш организацыла гыч пӧртылыныт. Райкомол бӱро нунын отчотыштым колышто. Ворошилов дән Ушнурцев йолташмыт шкә пашаштым сайын шуктәныт. Нуно тӱналтыш организаца влакын пашаштышт ситыдымаш-влакым чараш луктыныт, тӧрлаташ полшеныт. Но Гаврилов дән Сысойәв йолташмыт нимом ыштыдә толыныт. Садлан райкомол бӱро Гаврилов дән Сысойәвым шиштарыш.

А. Чәпакова.

Блинов погынымашым йамдылэн огыл

Звенигә. „Красный волгарь" завод пәләнсә комсомол комитет сәкрәтарь Блинов йолташ 9 апрельыштә шоналтән да тунамак комсомол погынымашым назначайән. Шуко комсомолец-влак погынымаш нергән йӧршеш колын огытыл. Адак погынымаш лийшаш жапыштә 60 комсомолец кас сменыштә пашам ыштә, 28 комсомолец общеобразовательнә школышто тунәмын. Сандәнә погынымашым әртараш ыгузаат ок лий ыльә. Погынымашкә толшо комсомолец-влак „погынымашым әртараш ок лий", манын Блиновлан ик вигак ойленыт. Но ӱскырт Блинов организаца оза влакын ойыштым шотыш налдә погынымашым почын.

Ончышаш пашамат Блинов йолташ йамдылән огыл. Ик мыньар жап шоген шогышат комсомолец-влаклан увертарыш:

— Мәмнан тачә ончышаш пашана тыгай: Сталин йолташын Рӱдӧ Комитет пленумышто ойлымо кошартыш мутшо нергән. Сталин йолташын докладшә нергән кодшо погынымаштә ойлән улына,—манын Блинов.

Партком гыч доклад ышташ толшо Жидков йолташат, комсомолец-влакат йӧршеш ӧрыч.

— Вот, Сталин йолташын докладшым ыгуштат лончылен она ул,—комсомолец-влак ойлат.

Блинов кодшо погынымаштә могай пунчал лукмым гына огыл, могай йодыш лончылалтмым мондән. Тыжәчын палә: Блинов комсомол погынымашын пунчалжым айда лийжә онча, пунчалым илышыш пуртымаш: вәрч ок кучәдал.

Блинов Жидков йолташлан мутым пуышат волән шинчә. Жидковлан шонен толдымо паша нергән докладым ышташыжә логальә.

Погынымашым йамдылдымылан лийынак критикә дән самокритикә ыш лий. Преньыштә ныл „штатнә агитатыр влак" гына ойленыт, а рӓдовой комсомолец-влак гыч иктат ойлән огыл.

Комсомол погынымаштә критикә дән самокритикым вийангдаш пәшак кӱләш ыльә. Комсомол организацын пашажә пәш начар кайа. Посна комсомолец-влакын дисциплинышт йӧршеш укә, производствышто примернә огытыл. Цехлаштә класс тушман-влак тӱрлӧ осал пашам ыштылыт. Брак кажнә кәчын шукемәш. Но комсомолец влак тидым огыт уж.

Сәргуш.

Сидорова организацым лушкыдын вуйлатэн

Пытартыш сойузно кәчын Йошкар Ола ӱдрамаш кид пашалан туныктымо школ пәләнсә комсомол организацын тӱшка погынымашыжә лийә. Комсомол погынымаштә пропагандист-влак дән комитет сәкрәтарь Сидорова йолташ пропагандә паша нергән докладым ыштыт. Доклад дәч вара преньыштә комсомолка-влак пропагандә пашам лушкыдо улмым, эн утларакшә комитет сәкрәтарь Сидорова йолташын пәш начар вуйлатымыжым критиковатлышт.

— Сидорова йолташ комсомол организацым пәш лушкыдын вуйлата. Комсомолка-влакын илышыштым, пашаштым ок шинчә. Комсомолышто шогымо ӱдыр-влак дәнә нимогай пашам ок ыштә,—манын Эскайәва йолташ ойлыш.

Тунәмшә-влак политзанятийыш вараш кодын коштыт, йужыжо прогулым ыштат. Тунәммын качәствыжә ӱлнӧ. Сылнә литератур лудмашым организатлымә огыл манын ӱдыр-влак ончыктышт.

Комсомолка-влак тидә погынымаштак комитет сәкрәтарьым вашталтымә нергән йодышым шындышт. Сидорова йолташын комсомол организацым путырак лушкыдын вуйлатымыжлан комитет сәкрәтарь гыч утараш да комитет сәкрәтарьлан Эскайәва йолташым сайлаш ик йӱк дәнә пунчальыч.

А. Иванова.

◆ ◆ ◆ ◆

Марбумстройышто воспитанье пашам огыт аклэ

Тений февраль тылызыштә ВЛКСМ Обком бӱро Марбумстройысо комсомол организацын массә-политик воспитанье пашажә нергән пунчалым луктын ыльә. Пунчалыштә комсомол комитетын политик тунәммә паша начар улмым да организацыштә большевик самокритик пәш чот лушкыдо улмым ончыктымо.

ВЛКСМ Обком бӱро комсомол организацыштә политик тунәммашым сайәмдаш, самокритикым вийангдаш, револьуцион шижмашым пӱсәмдаш трәбытлыш. Молодьожын политик шотышто воспитатлымә пашам кӱчык жапыштә сайәмдаш комсомол комитет сәкрәтарь Йушков йолташлан пәнгыдын шижтарымә.

Тыжәчын Йушков йолташлан, тыгакак комитет сәкрәтарь олмыштыжә Письманов йолташлан шкалаыштыт политик выводым ыштышышт кӱләш ыльә. Но альат нуно молодьож воспитатлымә пашам сайәмдән колташ сәрәозно пижын огытыл. Марбумстройышто политик тунәммаш паша кызытат пәш начар кайа.

Кызыт бумстройышто чылажә партийын историйжым тунәммә 8 кружок, политграмот тунәммә 8 школ уло. Нинын дәч посна комсомолышто шогымо рвәзә дән ӱдыр влаклан текущий политик тунәммә 14 кружокым организатлымә. Тәвә нинә школ дән кружоклаштә занятьә кузәрак каймым Йушков дән Письманов йолташмыт раш каласән огыт кәрт. Тунәммаш коштмаш пәш ӱлнӧ, 60—70 процәнт вәлә коштыт. Тидә ситыдымашым самокритикым кумдан шарән пытараш годым Письманов завыльтыш коштмаш 100 процәнт, манын Звенигә райкомолыш сводкым шойышт возән колтән.

Пропагандист-влак дәнә сәминарым әртарымаш укә, нунын конспектыштым пытартыш жапыштә гына ӱмбал ончән колташ тӱналыныт. Пропагандист Ткачов (сойузэлектранстрой) шыжә гыч тӱналын пытартыш жап мартән конспәкт дәч посна туныкташ коштын. Тудо әрә,—конспэктэм па чәраш мондән кодәнам,—манын шойыштын. Тудын туныктымо качәствыжат начар, занятьым пәш шӱлыкын, интерәснә огылын әртара.

Молан вара паша начарын кайа? Тыштә первой пашам вийангдән колтышо орудий—самокритикә почотан вәрыштә огыл. Йушков дән Письманов, тыгак комсомол комитетын моло члэнжә влакат самокритик дәч пәш чот лӱдыт. Тидым тәвә нинә факт-влакат раш ончыктат: комсомол комитет член Русайәв комсомол билетшым йомдарән да тудын нергән комсомол комитет засәданьыштә тыштак кутыраныт. Комитетын решеньыжә нергән комсомолец-влаклан увертарән огытыл. Комсомолец влак комитетын чәрлә пашажым критиковатлаш тыршатат, Йушков тунамак,—тый бӱрократ улат!—манын кычкыра.

2 апрельыштә Бумстройысо, комсомол организацын тӱшка погынымашыштыжә комсомолец-влакын кӱшнӧ ончыктымо факт-влакым критиковатлымыышт годым, Йушков дән Письманов йолташмыт әрә сайаш ләкташ тӧчән, рэпликым кышкәч шинчышт. Нуно комсомолец-влакын критикыштым пәш нәлын ончат.

Комсомол комитет шукыжым воспитанье пашалан олмеш озанлык пашам ыштат. Тидымат комсомол погынымаштә рӓдовой комсомолец-влак раш каласышт.

Комсомолец влакым тыгак чыла молодьожым коммунистла воспитатлымә пашам сайәмдаш кӱләш. Тӱналтыш организаца влакын пашаштым конкрэтнә вуйлатән шогымо. Большевик самокритикым чыла пашаштә пәш кумдан кучылташ кӱләш.

И. Музуров.

Сталин йолташын докладшым тунэмыт

Марпромсойуз пәләнсә комсомол комитет комсомолышто шогымо молодьож дәнә ВКП(б) Рӱдӧ Комитет пленум материал тунәммашым организатлән. Тидлан кум кружокым ыштымә. „Труженица" ургымо артәль пәләнсә кружокышко 16 ӱдыр коштәш. Тыштә занятьым комсомол комитет сәкрәтарь Толмачәв йолташ эрта. „Строитель промкооператор" артәль дән тӱр тӱрлымӧ артәль пәләнсә кружоклаштә 20 ӱдрамаш тунәмәш. Кызыт чыла кружоклаштат Сталин йолташын докладшым тунәмыт.

Л.

РЭЛИГИЙ ВАШТАРЭШ КУЧЭДАЛМЭ ПАШАМ ВИЙАНГДАШ

Кугэчэ—рэлигиозно пайрэм. Тидэ пайрэмым ожно пойан, поп, карт шамыч капиталист стройым пэнгыдэмдашлан, шкэ кӱсэныштым овартышлан эртарэныт. Кугэчэ пайрэм шэмэр калыкым орландарэн, пычкэмышыш шупшын.

Мэмнан кугу совэт элын сознательнэ калыкшэ йумылан ӱшанымым да кугэчым пайрэмлымым чарэн. Но поп, карт, капиталист классын косаш кугэчылан йамдылалтыт, нуно шкэ шакшэ пашашкыше колхоз массэ гыч почэш кодшо ужашыжым шупшаш тöчат. Тэвэ Кинььр йал совэт кöргысö колхозлаштэ (Морко район) поп, карт шамыч тушман агитацым колтылыт. А Киньэр йал совэтысэ культур вий (йал совэт, школ, комсомол организацэ-влак, молат), нэрэн шинчат. Тушман кашакын шакшэ пашашт ваштарэш кучэдалмаш, йумыдымо кружок-влакын пашаштым вийангдымаш йöршеш укэ.

Кужэнэр район Токтай-Бэльак йалсовэт кöргысö йужо колхозник коклаштат поп шамыч агитацым колтылыт. Тусо пэлэ кыдалаш школ, партийнэ-комсомол организацэ-влак поп-шамычын тушман пашаштым ужытгыват, шып вэлэ лийыт, антирэлигиозно пашам йöршеш огыт ыштэ.

Кугэчылан йамдылалтэ да кугэчэ кэчылаштэ поп, карт шамыч шкэ агитацыштым эша утларак вийангдат, нуно социалист строительствэ ваштарэш, шошо ага ваштарэш кучэдалаш тӱҥалыт. Мутат укэ, мэмнан вэрласэ партийнэ, комсомол, профсойуз организацэ шамыч, совэт общэствэнность, культур паша йэн-шамыч политик шотыштö сокыр лийыт гын, тушман-шамыч кугу зианым ыштэн кэртыт. Тэвэ кодшо ийыштэ „1 май" колхозышто (Косолапов р-н) поп, карт шамыч шкэ агэнтышт коч колхозлан пэш кугу зианым ыштэныт. Паша тыгэ лийын: тидэ колхозышто вӱд вакшыштэ контрольорлан карт эргэ Казанцэв Элэксан шогэн. Поп, карт-шамыч вӱд шор годым вакш пӱйам пытарэш Казанцэвлан заданым пуэныт. Вӱд пэш вийан каймэ годым Казанцэв вакш пӱйам шалаташлан лийын арыкым почын огыл. Вӱд пэш чот погынэн да вакш пӱйам пӱчкын кайэн. Вара колхозник-влак тидэ пӱйам уржа сорла мартэ пӱйалэныт.

Кодшо ийыштэ тыгай осал паша м о л о вэрэат лийэдэн. Тэний пэш чот шэкланаш кӱлэш. Коч кушташ, коч кунамат большэвик шижмаш пӱсö лийжэ. Антирэлигиозно пашам кумдан шарыман. Эн пэр войак йумыдымо ушэмын пашажым вийангдаш кӱлэш. Колхозлаштэ йумыдымо кружокым организатлаш, нунын пашаштым вийангдаш пижман. Культур учрэжнэньэ-влак—ш к о л, лудмо пöрт, йошкар пусак, молат—рэлигий ваштарэш ч о т кучэдалшаш улыт. Комсомол, профсойуз организацэ-влаклан антирэлигиозно пашам кӱрылтдэ ыштыман.

Казанцэв.

Морко йоча сатышьтэ воспитатлалтшэ-влак.
Шэнгэл ратыштэ (шолаштэ) йоча сат вуйлатышэ Набатова, покшэлнэ воспитательница Бурнайэва да йоча сатыштэ пача ыштышэ (пурлаштэ) Асьма Сайфуллина.

Йоча йасла дэн площадкэ вуйлатышэ-влакым йамдылымэ курс

10 мартыштэ Кужэнэр райздрав йоча йаслэ дэн площадкым вуйлатышэ-влак йамдылымэ вӱчык срокан курсым почын ыльэ. Кызыт тидэ курсышто 44 йэнг тунэмыт, нуно чылалат ӱдырамаш улыт.

Нунын коклаштэ Смирнова Клавий, Иванова Качырий, Сэдова Марйа йолташмыт отличнэ тунэмыт.

Туныктышо-врач Смирнов йолташат сайын умылтарэн туныкта.

Паймаков Мичу.

35 йэнг тунэм лэктыч

Кужэнэр райзо колхозласэ вольык фэрмэ вуйлатышым йамдылымэ 20 кэчаш курсым почын ыльэ. Курсышто чылажэ 35 йэнг тунэмыч. Нуно чылалат программышто улшо матэриалым сайын умылэн лэктыч. Тыштэ 11 ӱдыр комсомолка-влак тунэмыныт.

Паймаков Мичу.

У библиотэкым почыч

1936-37 ий тунэммэ ийыштэ Тошто Торйал пэлэ кыдалаш школ пэлэн библиотэкым почыч. Библиотэкыш 800 тэнгэаш у литэратурым налмэ. Тушто Пушкинын „Капитанская дочка", Горькийын „Мать", Островскийын „Как закалялась сталь" произвэдэньэ-влакшат улыт.

Ш. С.

Сталин йолташын докладшым тунэммэ кружок

„7 с'езд Советов" колхоз (Сотнур р-н) пэлэнсэ тӱҥалтыш комсомол организацын инициатившэ дэнэ Сталин йолташын ВКП(б) Рӱдö Комитэт плэнумэш ыштымэ докладшэ дэн кошартыш мутшым тунэммэ кружокым организатлымэ. Тунэмаш комсомолэц дэн комсомолыштö шогыдымо рвэзэ, ӱдыр-влак копитыт. Кружокым райкомол сэкрэтарь Кондратьэв йолташ вуйлата.

А. Кирилов.

Май пайрэмым грамотнэ лийын вашлийыт

Сталин лӱм колхозышто (Ронго р-н) кугу йэнг туныктымо пашам кугун аклышт. Туныктышо Митьушов йолташат уло вийжэ дэнэ тыршэн туныктыш. Школышто чылажэ 5 йэнг тунэмыныт. Кызыт нуно чылалат отличнэ тунэмын лэктыч.

Тыгэ Мокэйэва Ольга, Лупэрсольскайа, Йолкина Ирина, Рыбакова П. да Мокосэйэва йолташмыт 1 май-кугу пролэтар пайрэмым грамотнэ лийын вашлийыт.

З. Рэчкин.

Питиримован соптра пашажэ

Кодшо ийын октьабрь тылзыштэ „9 января" колхоз пэлэн лудмо пöртым почмо. Лудмо пöртлан Манкиньэр йал совэт йатыр сай книга-влакым налын пуэн ыльэ. Газэтымат шагалак огыл выписатлымэ.

Питиримова пашам тыгэ ыштэн".

Но лудмо пöрт вуйлатышэ комсомолка Питиримова гына шкэ пашажым пэш соптыран ышта. Книга-влакым кöлан пумыжым огэш палэ, шкэжат сай у книга-влакым ала куш нумалын, шалатылын пытарэн. Кызыт лудмо пöртыштö колхозник-влаклан лудшаш сай книга кодын огыл.

Питиримова йолташ газэт-влакымат колхозник-влаклан лудаш огэш пу, эрэ шкэдэкыжэ нумалэш. Тудо вымогай массэ-умыландарымаш пашам огэш ыштэ. Лудмо пöртыштö 6 тылзэ жаплан ик пырдыж газэтымат лукмо огыл.

Тидэ ситыдымашым политпросвэт паша дэнэ Параньга район инструкторжо Иванова йолташат корангдаш огэш тыршэ.

Лудмо пöртын пашажым жапым шуйыдэ сайэмдаш пижман.

Н. А. Афанасьэва.

Марла книга укэ

Нартас йал о анлык тэхникум пэлэнсэ библиотэкыштэ марла книга-влак улыжат 10 экзэмпльар вэлэ. Нинькжат йоча литэратур гына улыт. Лудшо-влак марла книга-влакым лудаш йодыт. Школ дирэкцылан лудшо-влакын йодмыштым шуктыман.

Апай.

Газэтым шарэм

Мый „Рвэзэ коммунист" газэтын йункоржо Димитрийэв Вӧдыр газэтым массэ коклаш шарэн шогэм. Март тылзыштэ 28 экзэмпльар тӱрлö газэт, журналым шарышым.

Димитрийэв В.

(Шэрнур пэдучилищэ II-ше курс.

Пу йамдэ

„Нольа" дэн „Вторая пятилетка" колхоз-влак (Йошкар-Ола р-н) Нельадӱр тӱҥалтыш школлан 120 кубомэтр пум чодра гыч шупшыктэн пуышт. Школлан пу йамдэ.

Вик. Морозов.

Полышым нальэ

„Куп-сола" колхозын членжэ Малинина Ольэанэ (Торйал р-н) 7 икшывыжэ уло С-длан шукэртэ огыл тудо 2 тӱжэм тэнгэ оксам нальэ. Ольэана тыгай кугу полышылан пэш чот куанэ, партий дэн правитэльствылан кугу таум каласа.

Шишкин С. А.

Май вашэш нормым сдатлат

„Тӱҥалтыш" колхозышто (Ронго р-н) колхозник-влак „1 май" пайрэмлан ГСО значоклан нормым сдатлаш йамдылалтыт. Кызыт тидэ пашалан 25 йэнг вийан тунэмыт.

Энгэрский.

РОКК кружок почылто

Кужмарий больницэ пэлэн колхозник-влаклан РОКК кружокым почмо. Кызыт кружокыш 16 колхозник возалтын. Нуно ГСО значоклан нормым сдатлаш йамдылалтыт.

З. Р.

Огыт туныкто

„У пасу" колхозышто (Ронго район) 16 шагал тунэмшэ-влак тунэмдэ илат. Культармэйэц Макаров альат туныктэш тӱҥалын огыл.

З. Рэчкин.

Врид отв. рэдактора—
П. И. ТЭМЭРЭШЭВ.

Упол. Марлита № 55. Тираж 2720 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр ВЛКСМ Маробком дэн горком орган. Савыктышэ „М. К.